

II. konferenca slovenskih arhitektov in gradbenikov iz sveta in Slovenije

(Univerza v Mariboru - 19. in 20. oktober 2006)

Oblikovanje prostora in nova znanja

V Sloveniji zadnje čase veliko gradimo. Dediči smo velikih imen arhitekture kot so Plečnik, Vurnik, Fabiani, in ker imamo v svetu številne uveljavljene strokovnjake s področja oblikovanja prostora, je Svetovni slovenskih kongres pripravil 19. in 20. oktobra letos že drugo vseslovensko konferenco arhitektov in gradbenikov. Potekala je v Mariboru v sodelovanju s tamkajšnjo Univerzo in ob podpori Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Po uvodnih pozdravih predsednika SSK, **dr. Borisa Pleskoviča**, predsednika SAZU, **akad. prof. dr. Boštjana Žekša**, državnih sekretarjev **Zorka Pelikana** z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter **dr. Dušana Lesjaka** z Ministrstva za znanost, po nagovorih rektorja Univerze v Mariboru **prof. dr. Ivana Rozmana** ter dekana mariborske Gradbene fakultete **prof. dr. Ludvika Traunerja** na koncu pa še direktorja generalnega sponzorja Konstruktor, **Marjana Pinterja** je veliko zanimanje pritegnilo osrednje predavanje **akad. prof. dr. Borisa Podrecca**. Njegove misli bi lahko strnili v sklop vprašanj: Ali bosta arhitekt in njegova drža v času turbokapitalne družbe obstala? Ali bodo arhitekti le akterji brez oblikovnih meja, ujeti v svet dobička in zvezdniškega – *star sistema*? Ali bodo umetniki oblikovanja bivalnega okolja našli moč za čutenje časa, ga bodo sposobni preseči in s tem tudi prehiteli elan političnih identitet, ki za arhitekturo velikokrat nima poslušarja? Žal kaže, »*da se sodobni arhitekt otresa svojega osnovnega poslanstva in postaja vse bolj scenograf... šokantne dopadljivosti s kratkim rokom trajanja.*« Kot odgovor nam Podrecca ponudi nasvet za dobro šolo: naj ne išče pedagoški smisel sama zase ampak za celotno družbo. Postane naj podjetje, ki je kritično do duha časa in načrtne usmerjenosti. Le arhitektura, ki temelji na geometriji in na preroštvu, najde poti k popolni konstrukciji.

Predstavitve del slovenskih arhitektov iz sveta in Slovenije

»*Občudujemo lahko našo mlajšo generacijo arhitektov, ki se z vso izrazno močjo dviga v sam svetovni vrh in prav to mlado energijo bi morala zaobjeti in upoštevati nova šola za arhitekturo, ji dati perspektivo, zaledje in priznanje.*« Te besede dr. Pleskoviča so našle utemeljitev v predstavitev naših arhitektov iz sveta in domovine.

Mag. Aleš Prinčič iz Italije se je ob prostorskih rešitvah v Udinah, Parizu, in domačem Trebnjem, spraševal, kje so meje arhitekture in če jih morda ni preveč, saj: »*osebe, ki so na oblasti,, o arhitekturi, zahtevajo estetske rešitve na podlagi svoje lastne osebne (ne) vizije.*« **Suzana Rutar**, rojena Štajerka, je ustanovila svoj arhitektski atelje v Las Vegasu. Načrtuje raznovrstne projekte, od gradnje osebnih vil, hotelov, poslovnih zgradb, zabaviščnih centrov do bolnišnic in klinik. Zgradbe imajo pridih Mediterana, če ne tudi nekaj Slovenskega, zagotovo pa nekaj ženstvenega.

Čisto drug svet se je odpiral ob predstavitev **Igorja Kebla**, živečega na Nizozemskem, ki trenutno uči na podiplomskem oddelku Stadelshule v Frankfurtu, in je soustanovitelj Elastika. Zanj je značilno skupno delo mreže zunanjih svetovalcev, neodvisnih od geografskih mej

sveta v udejanjanju projektov »domačega« Amstrdama tja do Albanije in Kitajske, in prostorske rešitve s sistemi aktivnih površin.

Mladega **Borisa Bežana**, so pota zanesla v Španijo, kjer je zablestel kot zmagovalec na več natečajih in tako s svojimi zamislimi zlitja mesta v zgradbo ustvarja kar dvojje velikih projektov: izgradnjo brezfasadnega kulturnega centra Federica Garcia Lorca tik ob katedrali Granade in mestni avditorij v Luceni.

Na konferenci so je predstavila tudi generacija odmevnejših arhitektov iz Slovenije, ki so se izpopolnjevali v tujini. **Dr. Petra Čeferin**, ki je znanje črpala in dokazovala tudi na univerzi v Helsinkih, je izpostavila Slovenijo, kot enega možnih epicentrov arhitekture. To je »produkcija« umetnosti ustvarjanja novega okolja bivanja, ki presega potrebe svojega časa, po vzoru Brazilije, Finske..., ki je lahko epicenter v svetovnem merilu, le če je tudi državni projekt. **Mag. Andrej Černigoj** se je s predstavljeno umestitvijo Parka slovenske pomladi med pomembne urbanistične načrte v Ljubljani vračal k pomnikom slovenske samostojnosti in s tem tudi v Evropo. **Špela Videčnik** je navdušila s čisto preprostimi in ekonomsko racionalnimi rešitvami stanovanjske gradnje. Tak je primer večstanovanjske bivalne zgradbe v Izoli, zasnovane kot naravno osvetljeno, s povezavami z zunanjim svetom prek velikih steklenih površin in z značilnimi balkonskimi ložami. **Boštjan Vuga**, znanec elitnih evropskih fakultet in simpozijev za arhitekturo (tudi Berlage institut v Rotterdamu) se je kot soustanovitelj biroja Sadar Vuga Arhitekti predstavil s Formulo nova Ljubljana na Beneškem bienalu, tokrat tudi na konferenci. Gre za vizijo podobe slovenske prestolnice prihodnosti, kot stalno dinamičnega mesta z neko drugačno atmosfero bivanja. Nekoliko daleč v prihodnost je svoj pogled na vseobsegajočo »politiko prostora« usmeril **mag. Peter Šenk**, ki je podiplomske študije opravil na Berlage institutu v Rotterdamu, s katerim še vedno sodeluje, vodi pa avtorsko skupino Studio Stratum v Ljubljani.

Nova šola za arhitekturo

Glavna misel in sporočilo konference sta bila namenjena predstavitvi in podpori pobudi za novo fakulteto za arhitekturo v Mariboru. Kako pomembna je umestitev nove šole v evropske študijske tokove, je na začetku razprave razmišljal **dr. Dušan Povh** iz Nemčije. Temelje tej šoli ob podpori Svetovnega slovenskega kongresa postavljajo - in so jih na konferenci tudi izpostavili - sodelavci Fakultete za gradbeništvo Univerze v Mariboru, dekan **prof. dr. Ludvik Trauner**, **doc. prof. dr. Metka Sitar**, **Uroš Lobnik** in **Bogdan Reichenberg**. Prav gradbeniki se velikokrat srečujejo z odličnimi estetskimi rešitvami arhitektov, a so v življenju marsikdaj neuresničljivi ali pa so le rešitev na kratki rok, zato je ta pobuda toliko bolj pozitivna, saj temelji na usklajenih študijskih programih in že študente arhitekture in gradbeništva navaja na sodelovanje in pripravo skupnih projektov. Gre za drug način poučevanja, ki vključuje timsko projektno delo, raziskave ter povezave z gospodarstvom. Nova fakulteta prinaša možnosti razvoja arhitekture ne le v Mariboru in je lahko hkrati tudi neko zagotovilo ohranjanja identitete.

Na konferenci so se predstavili tudi sponzorji dogodka., ki so ali gradbena podjetja, ali pa se sami srečujejo z večjimi investicijami: generalni sponzor Konstruktor in ostali: Nova KBM, Holding Slovenske elektrarne, Primorje, Ceste mostovi Celje, Mercator. Krka in Marmor Hotavlje.

Gradbeništvo – predstavitev pomembnih dosežkov

Soodvisnost arhitekture, urbanizma, konstruktorskih in drugih znanj so predstavili prav strokovnjaki s področja gradbeništva. **Prof. dr. Danijel Rebolj** je opomnil na ustvarjanje prijazno urejenega okolja, pri čemer je zelo pomembno, kako vzgajamo in izobražujemo oblikovalce prostora. To »skrb« zajemajo študijski programi Fakultete za gradbeništvo v Mariboru, ki prav v novi šoli za arhitekturo vidijo uresničitev vzajemnega dela arhitektov in gradbenih inženirjev tudi v praksi. Gradnje cest in mostov so zadnja leta pošteno zaznamovala slovensko krajino. S tem je veliko pridobila prav gradbena stroka. **Viktor Markelj** je predstavil področje mostogradnje, kjer lahko občudujemo viadukt Črni kal, mostove čez reko Muro, čez Dravo v Mariboru in Ptuju ter viadukte štajerske avtoceste. Slovenska gradbena in projektantska podjetja s kakovostjo sežejo tudi v tujino, npr. most v Beogradu – ki je v pripravi za izgradnjo in je svetovni rekorder v svoji kategoriji, projekt firme Ponting in arhitekta Petra Gabrijelčiča. Svoje občudovanje je zaslužil prikaz primera izgradnje SuTong Bridge na Kitajskem, sodobnega mosta velikih razponov, ki je največji most v kategoriji kabelsko prednapetih mostov na svetu. Programsko opremo zanj je prispevalo avstrijsko podjetje, katerega prodorna sodelavka je Slovenka **Vanja Samec**.

Posebno področje urejanja prometa na slovenskem v zadnjem obdobju predstavljajo številna krožna križišča. Učinek uvedbe le-teh je predstavil **prof. dr. Tomaž Tollazzi**. Tudi potresi so nam na slovenskem kar znani spremljevalci. Zato je bila dobrodošla predstavitev **prof. dr. Mateja Fischingerja** o napovedovanju potresnega odziva različno »pripravljenih« stavb. V tem so bili raziskovalci na Univerzi v Ljubljani na nedavnem svetovnem tekmovanju najboljši. Odlični v svetovnem merilu so bili tudi izračuni sodelavcev Gradbene fakultete v Mariboru za dvoje konstrukcij za Metalno Maribor. Predstavil jih je **prof. dr. Stojan Kravanja**. O procesih, ki so potrebni za zagotavljanje varnosti v gradbeni industriji, je zaradi občudovanja dosežkov svojih predhodnikov le na kratko predstavil **dr. Vlado Senkovic** iz ZDA. Kratek in izčrpen je bil tudi prof. dr. Ludvik Trauner, ko je opisal projekte vezane na gospodarjenje z vodnimi viri.

* * *

Zaključke konference lahko strnemo v dvoje: v podpori gradnji nove fakultete za arhitekturo v Mariboru in predlogu, naj se zberejo ustvarjalne moči v izgradnji Slomškovega svetišča, ki bi odražalo dosežke arhitekture in umetnosti Slovencev doma in po svetu, hkrati pa tudi sodobne usmeritve Univerze v Mariboru, katere utemeljitelj je bil prav Slomšek.